

ULDIS UPENIEKS

LKA Darbības atbilstības un kontroles komitejas līdzpriekšsēdētājs, bankas "Citadele" valdes loceklis atbilstības jautājumos

JURIS BOGDANOVS

LKA Darbības atbilstības un kontroles komitejas līdzpriekšsēdētājs, "Swedbank" valdes loceklis, Drošības un izmeklēšanas (GSI) vadītājs Latvijā

**KONSTRUKTĪVI PAR
SAMEZGLOTO JEB
INFORMĀCIJA BEZ LIEKAS
INTERPRETĀCIJAS**

ČAULU VEIDOJUMI

- Jaunais likuma regulējums neskar Latvijas uzņēmumus
- Praksē bieži gadījumi, kad tiek veidotas un izmantotas aizdomīgiem darījumiem un pretiesiskām darbībām
- Paaugstināta riska avots
- Čaulu kompānijas var tik veidotas leģitīmiem mērķiem
- Pakļautas padziļinātai izpētei

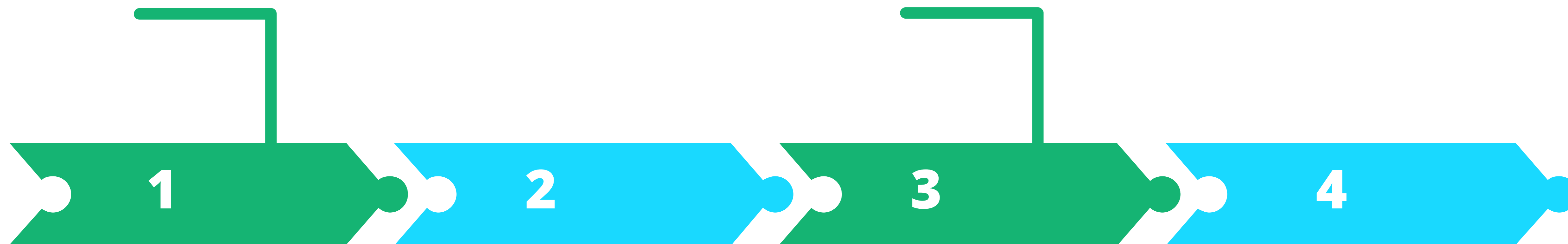
IEROBEŽOJUMI PAKALPOJUMU SNIEGŠANAI ČAULAS VEIDOJUMIEM

JAUNAIS REGULĒJUMS

neskar Latvijas uzņēmumus

BANKAS

pašas jau pārtrauca sadarbību ar augsta riska klientiem, sevišķi, čaulas veidojumiem (jaunais regulējums procesu paātrina)

SADARBĪBA

ar augsta riska čaulas veidojumiem, kam nav faktiskas saimnieciskās darbības, ir paaugstināta riska avots

NAV LABO VAI SLIKTO JURISDIKCIJU

čaulas veidojums jāvērtē pēc būtības – ir vai nav faktiskā saimnieciskā darbība, finanšu pārskati; neapšaubāmi cietīs klienti, kas veica darbu caur čaulu veidojumiem

| SANKCIJU REŽĪMA IEVĒROŠANA

SANKCIJAS = ĀRPOLITISKS INSTRUMENTS NEDEMOKRĀTISKU REŽĪMU IETEKMĒŠANAI

- Starptautiski – tieši piemērojamas (piemēram, ANO, ES)
- Nacionālās sankcijas (nosaka Ministru kabinets saskaņā ar Sankciju likumu)
- Eksteritoriālās sankcijas, piemēram, ASV OFAC (Office of Foreign Asset Control)

PAUGSTINĀTA PEĻNAS MARŽA = EKONOMISKAIS IEMESLS SADARBĪBAI AR PARTNERIEM NO ŠĪM VALSTĪM, BET TAS IR BŪTISKI PAAUGSTINĀTS BIZNESA RISKS

STARPTAUTISKĀS, NACIONĀLĀS UN EKSTERITORIĀLĀS FINANŠU SANKCIJAS (AKTUALITĀTES UN TENDENCES)

**BANKĀM IKDIENAS
DARBĀ JĀIEVĒRO
VIRKNE FINANŠU
SANKCIJU**

**FINANŠU SANKCIJU
IEVĒROŠANA NAV
RISKOS BALSTĪTA, BET
IR OBLIGĀTA
(IMPERATĪVA)**

**FINANŠU SANKCIJAS IR
NOTEIKTAS:**

- Starptautiski – tieši piemērojamas (piemēram, ANO, ES);
- Nacionālās sankcijas (nosaka Ministru kabinets saskaņā ar Sankciju likumu);
- Eksteritoriālās sankcijas, piemēram, ASV OFAC (Office of Foreign Asset Control).

OFAC sankcijas:

Visas Latvijas bankas šīs sankcijas ievēro attiecībā uz darījumiem ASV dolāros; vairākums banku ievēro arī citās valūtās, lai saglabātu partnerattiecības ar korespondentbankām un nodrošinātu raitus norēķinus visiem klientiem.

Atšķiras dažādu banku grupu riska tolerance šo sankciju ieviešanā. Piemēram, ja sankcijām tiek pakļauti noteikti darījumi ar kādu valsti vai šo valstu klientu, piemēram, Irānu, bankas atsaka darījumus ar šo valsti.

LKA 2017. gada 6. oktobra vadlīnijas OFAC sankciju ievērošanu paredz visās valūtās.

STARPTAUTISKĀS SANKCIJAS – TO IETEKME UZ UZŅĒMUMA RISKĀ PROFILU UN PASTĀVĪGS IETEKMES IZVĒRTĒJUMS

- Sankcijas tiek noteiktas, lai neitralizētu nedemokrātiskus, bīstamus režīmus.
- **PASTĀVĪGS SANKCIJU (POTENCIĀLO SANKCIJU) IETEKMES UZ UZŅĒMUMU IZVĒRTĒJUMS:**
  1. zināšanām par sankcijām un informācijai par potenciālajām sankcijām jābūt uzņēmumu ikdienas biznesa risku izvērtēšanas sastāvdaļai;
  2. uzņēmumam jāvērtē, vai sankciju ietekmē viņš nepakļauj sevi riskam nesaņemt norēķinu par piegādāto preci, pakalpojumu vai pat visu uzņēmuma pastāvēšanu.
- Sadarbības pārtraukšana ar klientu notiek sankciju režīma iespējamās neievērošanas dēļ, kas apdraud visu bankas funkcionalitāti un spēju sniegt pakalpojumus citiem klientiem.
- Sadarbības pārtraukšana iespējama sankciju riska neievērošanas dēļ, parasti ir kombinācijā arī ar citiem riska faktoriem (necaurspīdīga īpašnieku struktūra, sarežģītas un nepārskatāmas finansējuma shēmas un tml.). Pastāvīga informācijas apmaiņa un apmācība – uzņēmēju organizāciju un LKA sadarbības joma.

RISKA IZVĒRTĒJUMS – PRASĪBAS NAV RADĪJUŠI PĒDĒJIE NOTIKUMI

01 IDENTIFIKĀCIJA UN RISKA NOTEIKŠANA

02 KLIENTU IZPĒTE

03 UZRAUDZĪBA

04 DARĪJUMA ATTIECĪBU IZBEIGŠANA

BANKU UN KLIENTA SADARBĪBA – PRASĪBAS NAV MAINĪJUŠĀS I

- Visa pamatā - risku izvērtējumā balstīta pieeja.
- Atbilstoša klientu izpēte – labākais veids netikt iesaistītam noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijā, terorisma finansēšanā un sankciju neievērošanā.
- Vienkāršotā un standarta izpēte – klients uzsāk sadarbību ar banku praktiski visos gadījumos.
- Padziļinātā izpēte.
- Iegūstamās informācijas apjoms ir atkarīgs no sadarbībai ar klientu piemītošajiem riskiem. Dažādiem klientiem padziļinātās izpētes rezultātā iegūstamās informācijas apjoms dažāds.

BANKU UN KLIENTA SADARBĪBA – PRASĪBAS NAV MAINĪJUŠĀS II

- **Nodibinot attiecības, un sadarbības laikā, pastāvīgi tiek veikts riska izvērtējums pēc šādiem faktoriem:**

1. klienta risks;
- 2. valsts un ģeogrāfiskais risks;**
3. klienta izmantoto pakalpojumu un produktu risks;
4. pakalpojumu un produktu **piegādes kanālu risks.**

- **FKTK ir noteicis stingrus kritērijus, kad padziļinātā izpēte ir veicama obligāti, neatkarīgi no klienta riska profila:**

1. aizdomas par darījumu saistību ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju vai terorisma finansēšanu;
2. pieprasījums no korespondentbankām;
3. pieprasījums no Kontroles dienesta vai tiesībsardzības iestādēm saistībā ar aizdomām par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu;
4. pieprasījums saistībā ar noziedzīgu nodarījumu;
5. bankas pašas definēti kritēriji klientu atzīšanai par augsta riska klientiem, un padziļinātās izpētes veikšanu tiem.

IZPILDOTIES NOTEIKTIEM KLIENTA RISKU PAAUGSTINOŠIEM FAKTORIEM, KLIENTI VAR TIKT PAKĻAUTI PADZIĻINĀTAI IZPĒTEI – VĒSTURISKĀ SADARBĪBAS PIEREDZE MAINĀS KARDINĀLI!

Galvenie šķēršļi sadarbības uzsākšanai/turpināšanai:

1. Atteikšanās sniegt informāciju/nepilnīga informācija;
2. Nepārskatāma un sarežģīta īpašnieku struktūra – neiespējams noskaidrot PLG;
3. Sarežģītas, savstarpēji saistītu uzņēmumu struktūras un grupas, kuras nevar izskaidrot šo darījumu ekonomisko būtību, piemēram, sarežģītas savstarpējo aizdevumu struktūras;
4. Bizness nav reāli saistīts ar Latviju (tikai norēķinu centrs, piemēram, pircēji Ķīnā, piegādātāji NVS, darbība caur Lietuvas ostu);
5. Patiesie labuma guvēji – nerezidenti no valstīm ar augstu korupcijas risku;
6. Uzņēmumi pieder vai ir saistīti ar politiski nozīmīgām personām jeb personām, kas pakļautas augstam korupcijas riskam;
7. Uzņēmums pieder vai ir saistīts ar starptautisko finanšu sankciju sarakstos iekļautām personām vai uzņēmumiem.

Lēmumi par sadarbības uzsākšanu vai pārtraukšanu nav vienpersoniski. Tie tiek pieņemti saskaņā ar valdes, padomes apstiprinātajām politikām un procedūrām; tiek izskatīti arī kolektīvās institūcijās (komitejās); nepieciešams valdes vai valdes locekļa akcepts u. tml.

IETEIKUMI UZŅĒMUMIEM

- 01** apzināties un sekot starptautiski atzītiem, pastāvīgi mainīgiem atbilstības standartiem
- 02** sadarboties ar bankām
- 03** sniegt visu nepieciešamo informāciju
- 04** pārbaudīt savus sadarbības partnerus u. tml.

PALDIES!